A.i - 17

R.No. 109

శుభమస్తు। అవిఘ్నమస్తు

కృష్ణలీలావిలాసము.

శ్రీకరదుష్టమదాసుర
భీకరసురవిసరవినుత
మృదుతరగుణరత్నాకర కటుకౌస్తుభదర్పక
రకేరుణాంతరంగ వృషభతురంగా ॥

వ॥ అవధరింపుము.

తే॥ ఆలాపలనేతతిముని ....
నాలోలవిశాలనయనయుగరుక్మిణితో
తిన్నాలోకలోకచనుదుపాకి
యాలోకమయుతేసి కదియుదేని శంకితయ్యె ॥

మ॥ ఫలతాచిత్రితకృష్ణరూపమదుటన్ బాటించి చేతెంచి
యుజ్జ్వలజాతాననవృలాసుగుటునిన్ బ్రసన్నఘ్నునిట్టూర్పుల్
వేట్పులుపైపొరగ బల్కుదెంచుమదివకాడెంచులజ్జించు
సంచలితస్వాంతమునిల్వరించునలయుంచన్ బాహునిష్ఫ్రియల్ ॥

గ॥ రుక్మిణితో తన్నామతిని నిరూఢమైన ~~విరహాతా~~వ
విరహాతాపభరంబును వెతిపుకొంచి
యొక్కొర్వ్ జాలకత్పశయింపుచుండి
యొయిందుతెరగు భావింపనేర్పవిగులుపూనా ॥

శీ॥ మదనవెంపింనిమునో. నే ఖ

మంజువాణి వేయిదలుగాఁ గలసతులు సంపొ్మ్న దమలర
చెలువవనకేళి కని నింద్యశోభిపితిమను
నమరు శృంగారములు దొలి యతిరయములు నా॥

ఉ॥ అబ్జరథప్రబోధాంబ్లితెన రైమె సన్నుఖిన వ భాంబులేట్లతో
వీబ్లు సౌందరింటి బల్బ్లబైఖరి తొలి వాలు మంచివియుత్సవబాస్బులు డాల్యుత్తరము
గుల్మగళాంబులు సుకృన్గృప్ప నే బల్పయురుంగు
రాబి కిలుపల్లకి రయలి వినోద తలలర్॥

సీ॥ రత్నవిత్రపరంపరలు పూని కొందరు
సరసి బాహ్యలు బరాబరులు సేయ
కెంగేలక్షకి కలు గీలించి కొందరువె
లాంగులగరు ధూపము లబించగ
ఘనతంత్ర ఉామలు ఘుల్లి మోత్రయు కొందరు
రమణాలు విజాసమరములు వేవ
గంబూరమించగ దంపించి కొందరు తలలిరి వెన్నియలు
బంగారు సంతోషిపు తెలతొలి శపరసాకృలాడు కొనుచు
కొందరవి టాలు అరువంత గాలివిరాంగ
అతులతారాయు వాటివీరయిన తుం
తెలనేతంబి సారంగల్లోల నయనా ॥

సీ॥ సప గసుమనోరసపరాగయుతోలాల
సపరాగతాటంకల్లపితము

పురస్థాలపతి బాలిసురసాలసుర
లపనసభాసురసాలముఖిత
రూత్ప్రరయిటితం బువిసావిసానునీతనో
పవిసాఖిరామరూపవసాశయసుగం
బంధురంబు మరిసాపౌ పావదృష్టి
మదనారతాత్మ మరిసాదిపికకోపమంజిమంబు
సుశవిరచం రుసదృశం కవిపూతి
విరవాతసుమానసనిమే తవిరవాలి విర
గగనచరత్పాతసుగుణ రగసివిస
విముటుగాంచిన రెయితవితవినముగాంచె ॥

గీ॥ (2 ట్లు) గాంచు జనిచని యలమునిల్పి
హేమశిలతావిరి దొంబువాదిరించు
తెంపురవపావల డుగులు ఘుత్రాత్ర
ధివళిలోబన యెతతైరంటియెనగా ॥

గీ॥ అరామిటెలుపుమారగనారామం
బిపుడు జానములతతలర్
తొయమరుంగువిరాజిల
వారిధరములత్తే నితరుగుప్తై ఖిరిమారర్ ॥

వ॥ అప్పుడప్పురిమెళమి శితదశితముతులపవనరుతవిరలస్త్రిషంబున
నిగనిగతారతాం గరుఖిబరుసురటులవిసరుటనెత్త్యుబ్బరణ

లవనరమలరమల శరదనరసంగమోసంగునగరు ధూమంబునేగరుడ
గరితే:ఠి వెయుత్తంబు బత్తంబునరమందానిందంబుసంధింపమధురసు
ఖాయుమానప్రసూనసర్ధారాదిరేయులతాంతసంతానంబులుమం
జులతరంజవాటికాపాటితసాంద్రవీథికలజలయంత్రంబులైనరనే
త్రపర్వంబులైనయుల్లసిల్లు పరిణతఫలరసాంబులుగురియకెలకెంరి
రవిగర్భాస్వార్కితారామధీరాధరంబునందును గుడితతిల్లితికలపా
ల్పునవిలరువిరులతరతంబులునొందితమతమీరుచులుపరాగంబు
లంపుసొంపుసంపాదింపనవిలాసకింపుమధుసుమపారణాకేళీవిలోలు
త్రైతలాపతుపేలాతుడుంగంబులుదూరివల్లతానిలయంబులుసాల్పు
వల్లకావిలయంబులు మెల్లపరాగపుంజంబులునల్లుసరాగపుంజంబు
లాల్పుమూరమాపుంగాంబపాపరమాపులధూర్మశారదంబులును

మానికినారదంబులమునకిమధుమతశంబులుగారిసివిమతశంబులుకా
నమందారంబు లనేనసివిహారింపతిరిని॥—

తే॥ కలదాలోలమరందము

కలదానికనిసమంబుగనియబ్బాకటనే
వలదాలోకనమిత్రుల
కలదావిహారింపప్రమదవైఖరిమెరయన్॥—

వ॥ అనితనవేతితావేసాడుచు

ననితరసుఖమాత్మరూపయోగావనవతియై
వనితాలోకకేశమణి
వనితావులతాంపులెల్లవరుసనేబాలెన్॥—

సీ|| పౌరాణికముగ రాజశేఖరావతంసముతో
చతురవాక్యవిశేష గరిమ గారు
హారావళులతావేవు యింపారావళులునేర
కమనీయకబరికాంతిగారు
పేరాసవి కలాకమాంబా వముంమాని
సరససంగీతవిస్ఫురణా గారు
గారాపుమనుమరాటి కాంతను యశోదకు
చలువవీక్షణవిలాసములు గారు
గంధబంధురరేణుసంకలితముంజుమంజరీ
బృందనిష్యందమాన మధుర
మధురసారవనిమధ్యమునను
సతులుపుష్పాయనియెచ్చె కేశసలుపుసపుడు ||
సీ|| కోయరాపుతిన కోపుగయికోపు
జిగివిష్పుగాంపుతేలులచెయిప్పు చప్పుకోయు
నెలనప్పులలదప్పుగలపుప్పులన
నిప్పుటులరప్పులమరిజాప్పులకుబియువ
వెలకాంలు పలుతీకులవికాల్కు
నునుబల్కు లల్కుజాల్కుల గుంపగుల్కు మూంప
సిరిబాత్రప్పు మరిదూంప్పుసరిజూంప్పు
సరిజూంపుతేపుతాంమరగూంపు మూంపుమంది

సుతసుతినులతికలగలసాంబగుల
తలమృదులతకునతినతియొనర్చ
నిరతికింయమాంనసాంబుండనిరతివెలయ
వనితలునరింపడాడతగిరధ్వానమునందు ॥

మ॥ అలలందాశే పుదుబుద్బుదనింయలునెయ్యంబాప్పగాంగాత్రలులుర్
ఫలములొమెత్కాడుతీవబంధిరులలాశ్ బల్కారుగ్రీడింపుదుర్
గలకింకంలంబులకాలుపునే సుమపరాంగంబుద్ధతిన్ జిమ్మెుచుర్
దలరుంజొంపములెల్లతుంపుటుసంధ్యాధ్యామాననకోవేడుత్తన్ ॥

మ॥ శిలాగ్రప్రపుటసంతతబాశధియలత్రోవనే గుజ్జులై మాంపిమన్రాకులనిడెనే
బలుదిరాక్షిపందిరులలొగ్జ్నగిఫూనిటిపాంకలపాంరితిన్
గురువిందపెన్వాదలలాగాంటంపుతెంగల్లదాంపుల
పల్లనినెలరాలదినెలపాత్రపుగొగూండిగ్రీడింపుదు ॥

తే॥ లలనాంవలకొలపుడుపవన
ఫలనానాసూంచసంపదలుకలకరిరి
కలనాదమెదల్పరితితిక్కులనాదరం
భ్రమునపొలద్దుగడపుడమనుదుర్ ॥

తే॥ జనితామితసుమరసమం
జనితాంతామోదవారిజనితాంవగుటన్
వనితాయాంవనితాంపులు
గనియెన్వారినైనమనసుగరుగకయున్నే ॥

తె॥ సారంగంబులు ఘూండ

వసారంగంబులు వరిమోజన రత్నమణికిన్

కీరంబుల కలకలముల

కీరంబులు తావులగుయొనసి గడంగరిటె ॥

గీ॥ అందు తానయాండు లమనంబులందు

తానవిశారదంబైయున్న శారదంబు

రామపరికింప వయ్యు యారామపత్రిత

నారదంబైయున్న నారదంబు ॥

వ॥ మనుజగురాజు వెంయుతిరిమోరి వెలంతులతేటంగట్లనిన్

వనతిరశాఖల కొమ్మ వనిత్వనిమాయ పంగవల్లికంబను

నయియుప్పమాన్పు గతి నాత్మ ముఖంబు ముఖంబు గన్నారి

చుంబన యొసర్ప నందసుడి మాయలుగాను గవారిత్వత్సముల్ ॥

ఉ॥ అందముగా దెనీమహాము యందము దెందము బంధి

సేయుబూవ కెందము నిక్షితాభిన వకెందముల్లై

నతమూల జాలము కోవిందము మందయాన

యరవిందముందుమి ఫ్రిందగానవయుల్ ॥

తె॥ ఆయూన్నారోవసేంద్రతమి కెము యాన్నారము

మోరతిలక మింటనిరోతినీ

ఆయన్నలదామర మాందసుతాయ్నా

లాగసుగాంతి గంధు తుమ్మెదమెరసెన్ ॥

సీ॥ విరజాజివిరులయోవిరులమగేటి
బంతియునల్లిబెల్లగద్రాక్షలల్లికానియె
తిరుస్తైనతెర్వారతరువిరుల్గానిమెండతత
విరుమాంపులసంజదప్పియుతెట్వ
పొందలుగెజ్జగిపువ్వ్యబాందలు
మబ్బుతాందంగపస్టైటిరవనొలేనప్రబలమయ్యె
తాంగవిందురాబల్పెజగతివస్తుయమీంర
సురవస్త్రపుష్పాదిగురియతాందిగ
వెంతలవినూతవమ్మ యత్యంతసమరసుత
పితవితెస్వరాంరాంగనితెరసుతెర.
మత్త భృంగావళిగతిమహాంతవిపాంత
కేళినౌతాండవములు పంకేజినయనాం॥—

తే॥ అనివనితలుజప్పాని
తెప్పనివిఘ్నవమయితల్లితమ్మవలపులుగాంను
గాంత్వెనియమిరిఫణులబెనిబి
నయనపువిజడలతరగసుమహాంరణాంత్సుమైల॥

ఉ॥ వాంపులుపట్టుపొత్రికసునమాంతిలబ్రాతిపుతులతెవేయాంగునుర్
తీవలనూంగుపుఁ విరులవెనియలాంపుపుప్పుగుత్తులస్పొవిరి
గోలియుపుర్షుపెనినాదములంబితెతూంజితంబులకే
నేవదరి గేయాపువరింపుబ బాండూయుందమినే॥—

సీ॥ మాకందములనీడ మాకందములుగాంచి
మాకందములు గాంచి మారాయులాడి
లేమావి చిగురాకు లేమావి చిగురాకు
లేమావి సరిమేలనేమనితును
చూతమందరమాను చూతమందరమును
చూతిమువారల జూచి పలుకు
కీరసాలది తొంతి కరిసాలముగాంచి
కీలసాలగుమాంది కీరవాణి
ఆనుటుతే గుట్టుమావి ష్ణు నెసపి మునసి
పదరి మదముల గదిసి కోపముల గనిసి
మదనవాడి దలవడి వడి మదగజముల
ఆటుమిటునను బాంచి విరంతి ఆయునవిదలలరి ॥—
ఉ॥ తాందలరాంపుబాంపముని కోకిలగాఱ్ఱు బాంచి పాంచి
తుంతలతాంత గుచ్ఛములకు నీతియెత్తి నిచెంతమావి మాకంద
నరాయు కీరముగాం కొం టఫ్ఫవా తెరచెంచపాంఖబాయుందరళాక్షి
చెగ్గడిలవాయని నప్పొరి తాణి శిబెడి ఆయల్ ॥—
సీ॥ త్రుమ్మావి నే బట్టు తున్నది చేరమాకం
తే శిదిన్నేవు తెంకి నేత్రి
త్రుది కొంగటు జేవృగూడి దావా పెల
తెమివతు శ్లోంబుపై నమేవు తేవు.

కాంగ్రసమంబిది యని కానియాడితావ్
సమాకాలమునాటి మతమతంబు తీరుజో
ఆ రోసప్రోంత జమునుసాంనతిశిసేసితే
నిర్భుందికై నార్పునింపెదో వు
చెంపతమునతిముఖవికసంబునంప
పొన్నదక్షోపు పొస్పంబుపొశల్కు-సరియ
యనుచువనకేశిసలుఫ్రునబ్జముఖులు
కాంపాదక్రోడ నెనసిరి హొం పాంమలర ॥

తె॥ చెలతాండింబులు-లాడుచును రాజీవాక్షి
యెక్కర్తవెల్లలమల్లెలతీరాలతాంతిమయుయుల్లెంగాసియుర్
దంతకాంతులచే తిర రటాటంబులై సపపుగుత్తులో
నూంబకెల్లా మచెంతలకాంత నాటాంపగని ।

సీ॥ బగూంతుబావితియూం బగురాంతు పొదితిమి
మరితేదెటంక మరలతేమ
తయిస్సంబువలదుని తయిస్సంబు మాంక్షితారో
తేశికి మరియుగం కేశిగలదు
తలాంగు శుల్సంబు తెలాంగునిదలర్ప
గలవాంక్షిగ మరాం కెలవాంమేల
కెంచరాజునినంతె మెంచరాం జీవాక్షి
యేటి కిబాంలునీ యేటినెల్లనసపలుకు
లెంతయయును వాంళాం వాం శిశి ళలంగ.

రవిపొ.వసంతపొం బాళ కాంతి కాంగకేలితో
గాంధమయులు మారక్షూంపణ వ్యాపార మిళపురమర
కాంతులు విహరించి రతిపంద యుని ॥—

చ॥ జడిమడరంబసంగడిలసత్ గతిసుప్పుడు
జగజ్జగయుంబుగాను కంతుని
కేంపుగపుష్పుబాంపయెత్తడు రతిదేవియాం
యునగవిత్త విలాసకెళాంధురీణాఘె ॥—

సీ॥ కాంచకేతకిరాంజి గాంచకేయవిహారు
కర్లి నారాంబమ్ములకేమిశలగంధి
కాంరకేనవతుంద కాంరకోడి లక్ష్మి
యువిమన్నధుశరంబులజ్జినయున
శాంయకోపితిసవియదాంయ కేవల
సుాంత్ములవివురుతంత్రంబులజ్జవదన
యబూరకేయువ్వేళుబూరికేబిపురుల
కవికాముసరియలావేకువలయాంక్షి।
యునుబుముగుదలవెరపించియాండుకాంనుబు
ననుబునాపెాంవలతిలుమాంనసములందు
నమరనమరవిభూంటికాంసమునమి(గ్ర)
విలసనములజరించికాం జలజముఖులు ॥—

ఉ॥ శాణిసరాజ్ఞజమెత్తయెయెకెబాంలకిసంపెగపువ్వుగాంసి

యా ఘ్రాణము జేసి నైవేనటులొసంగి తదనంత్రతి తాంబూలమిచ్చి
ఘ్రాణవిధు బూజలు నేమొయది కెంతుకెమొప్పభక్షింబసాటిగా
రాణకలర్పతే మదిని రాతిరణంబుఁ జరింపనుంటియవేఁ॥

సీ॥ బిన్నారిపొన్నారి బిరుతిపొయింబుల
జెలగునంబలబెండ్లి జేసి జేసి
యుఅబవ్వనపుబయింపుగలగిపెంపున
మించుబాలుకెలపొన్పనజేర్చి జేర్చి
పూలతీవలయందు బూపాలగారవంత
పిండిగంటంబులు పెట్టి పెట్టి
తోవిలబారెంత తెమ్ములవిమ్ముల
నెవరింబతగపురదాపిమెరాము
పలుమరుమదేటబిచ్చిబాన్నిపొపలకు
అకపృవ్వదేవియనుగ్గులుబోసిబోసి
గతిలుతోమిపేడుకెలతొడబతిమిలందు
వెతలిపెండిరియునాకెమోరటవిదులుబడుము॥

చ॥ కలకిమెరుంగుటద్దముల బెల్వముగుల్కుబనుంధునుతె
బాంలకెనునుజెతు లునీప్రతిష అంబసమంబతలోలమంబకెఁ
పికెపుమశంబుబూతరగుబాకెఁపుప్రేమదబర్పనాత్మ
నాంచుమిదిఘుటంపనింపెసగునార్ధనభ్రాంకవిశేషమాయనఁ॥

సీ॥ రెమలతేటిబరువునఖలబంబ్బుపై వాలు

వేరొకే తమ్మి తార శ్వైరిణి యూంబ
విలసిల్లు పుప్పొగుత్తుల మీంద నెసియూండు
తొంగరు వన్నియ గుజ్జు మొగుడు జూంబి
పరి పత్ర్య మగు దాండి పంబి తేనియలాను
ముద్దురాబలుకనే మ్మోమయు బూంబి
తీయ్యమామిడిలేత తీగె తాంబైన గాన్న
పలుతి మందార శాఖలూంబి
యూంత్ర ముపు తెబిముదురాధ రాంగల
తల నెనియుపతి పత్రి కరి
దంత తనువులపు డుబ్బిత్తి మునిసూంహారంగ
సిగ్గువదియొనర్లులంబులను కెవికి బాంబ్గ గరిడి ।।

ఉ।। మేలమిమోవయు దాయరసమిలయు కెమ్మనియూంర్పు దావులం
గాలుల గవచ్లు తుమ్మెదల గోమలపాణులు చేతిగాంట్లు బుట్
బాలయొకిర్పు బాంకిదగుభాంసుర చిత్రవిధంబు మాంరగాం
నేలపు బంతులాండుతరణి నేమణి కెంతణముకొలంగగా ।।

సీ।। గుజ్జుతేమొవిగె తాని యె బలాలగాం ఆ
యటుబాకే వలదు బింబాధరోష్ఠి
వలపు కాలుప్వైరి గామ్ము వంటె సింధుర యూన
యటు బ్రోవిపిలదు పద్మాయతాక్షి
తెలి తానగము బెప్పు విలింబె ఘనవేళి.

ఇటు జూచితివి వలదు రాయంచగమన
చెలిమి గేద గరేతున పాంరాజరాశిహాంశి
ఇటు జూచితివి వలదు శీతాంశువదన
ఇనుమను తయింతి పలుకు బువ్వానియెుత్తరు
సాంకవాతూం దలారపంచము ఖమధ్యలార
పావన చరిత్రులార పత్రివిర
పద్యేంద్రరలారపావిఖ్యునవియె ॥—

చ॥ బతవితెబారవిందకుముదాత్త్పలబాలసుగంధగంధవావాత
పరసీనఖాంపవికులాంవృతబారునెమరుచంపకప్రకర
పరితిభాతమకరందఝురీపరిరంభమల్లకానికర
పరాగయోంగకవునీయరసాలవనాంతరంబులన్ ॥—

మ॥ అలరుందీవులమాదకప్రపురవితివాసపింఖుతలం
గటస్థులుల నేతల్లని బిల్లుపావిదిలువింతల్లరఖూపట్టుగా
ఖలఖాంతాయతిలావచనకోకర పరాళ్ళాత్రరబులంగాంచె
నూఖ్యలవుత్తామణిశ్యంగనాశమూలచల్వం బాంష్పనిలంపుబున్ ॥—

క॥ కెమ్మఫూందేనపాయల
గమ్మరుగతిబారులగుచుతాంతౌకుబిలున్
బిమ్మని గాత్రపులవాళికనే
బిమ్ములునువిసంతకేశిజెలగిరవేడ్కన్ ॥—

ఉ॥ బామలువోమనానిమలు బట్టుబనుంతారుపరా తుంచెమ

శ్రీమతి తాంబులార్ద్రముగ జిమ్మిన బూంతగ నింపు గుల్ల
గంధోషిత మంద మంద మలయానిలధీరస మారవార ళోలాః
మధితాబ్జషండ నవలాంఛిత తోరణ సౌరభంబు మోదయనన్ ॥

మ॥ అగురున్ జిమ్మిన గాత్రవిలాసమూతేతరాంబువాసవంబులపైని
గుడింప గపురింబయియుక్క నవలా నవిర్భాయము లెత్రిప్పినన్
జగజింపైనేర గుంపుసాంపు నెరపి నేతిత్రిప్త మాధ్వీరసంబుగా నర్మ
బంధన బంధర తప్పిత సాఫ్రంజంబు నందించెనన్ ॥

ఉ॥ తారలు పూవులుం గలవదా బుచుదూటుచు తాకి కింపుచున్
నేలను వడిసంటి వెనుబాయతి బాటవు ను తమ్ముల మ్మున్
తేలుచు మించి పూబాదలు తేవల బాంబి వసించి తమ్ము సందారయ
పేరరాజిలగి వాలెయని మోవావమునిండి నవ్వుచున్ ॥

తే॥ చలరేగ పుష్పబాణులు
తెలతెరి మెరుగుల విధంబు దీపతిమాలంబుల
బాంబుబు వెలువడి తేటు
మెలగుచు జిమ్ము మరుమెరగు మేనులు దాగన్ ॥

ఉ॥ అంతని తాంతి తాంతలతి కాంతసమాన శరీరధై
భవయు తాంతలు వింతలై నని జకాంతలు మీరగ కాంత కాంతి
వినాలంతి వనింప రమ్యలంతు శైలసమారస తెంపు పంపత
వాంతలం తాంత సంతతి నిరంతర జిహ్వ వాంతరంబులున్ ॥

కం॥ గాలులు వచ్చి వచ్చి నరిసిం

గలచెడిమతగరసీతరగకతిరెంకెళ్ళి
దాశిఘనతేశీశలసాశి
మర్కాశకొష్ఠసాశికొశిగ్ ॥—

గీ॥ తాడవృతడలంబపాదడలాడలసుంబి
తారిమ్ము డిసతల్లిధగధగద్రుంబరతితూర్ప
తూణానిర్గతసుమబాణబాణచయముల
సంగసులసెండిరంతరువనఖముఖులు ॥—

చ॥ ఇచ్ఛరిపుమధ్యవల్లరులువేలనటింపగచిత్రపాతసన్నిభ
తుటతుంబశాశితలుయొప్పుదలర్పగఘుల్లఘుల్లనసర
రభసగతుశబలంగనతిరాజితికేశిసరాశివరంబులాగఘులు
ఘుఘుల్లసర(ధుతుకికొవలరావము లంపులల్లగ ॥—

ఉ॥ తూడిరియొం డాయలగలసి కుం.తలకొంతులాసంగ
విడుపూడాడిరికేళిదాటిడుమదాఘులతాతెలదిమ్మధూళి
గాలాడిరికింతుదిరితులనవాస్తవృటంబులవారిజల్లబా
రాడిరిమేలంలాడిరిలతాంగులురాగరసైకమగ్నలై ॥—

గీ॥ మునిగితేలియుపడుతేలియుదితలు
ముంగలుతేకటితునుపైనపడు
గానవయ్యేనిముఖములంబుదములు
మొగిగమ్మివిచ్చినపూర్ణచంద్రబింబములవోలె ॥—

సీ॥ శైలవరబంధమయిన్నాకైకొంటినేవంఘ
వైరవశింపతెలువకింక

తొలి తరంబునే బాంధవ్యతాంతము నేవు
రాకో తరంబు తరంధర కేత విభుడు
తామరల వినాదితిల కమున్నగు
విధితామరలు బట్టు కునేపు తగవుగాండి
కలువలనిసుసరిగా రుష్టిరాదే
కొత్తవిలదయస్సు గ్రామాతము లేదయగ
సొగసు లాసాతి కంధవ్వ నాయకోవమ
కోకతనదేమల నే వృక్ష కోకవంరులు
మరలు రాయుంబ విశ్వ మమరలరేల
రేమలతలు బాంది కేళలమల బంల ॥
సీ॥ పరయాయగమయమాంత్రి మయగమత్తి కమలపయున
రెయుకతనే కేతి పదయులను యస్సనేది
పుంర్రు బందాశ్రిదయుంబున పృంఢరీక
మపుడు మయకు శ్రేయ తాంబైనయుంబయుష్టి ॥
తే॥ నిడు దిజదమదమసంటక
పదతుకే మయగమత్తి కళలు ఖాంసిల్లిగాం పదీ
నేడినము మపుడు రాపారవి
యయడు రాం జులంబట్టుదరుపయు రెయాంజదత్తైక ॥
తే॥ తీవ్యులదతాన్యమ్యుల కేసదవ్యుల
గను గాంచు నుసన్న దమ్ములటుంబుయ

రఘువృష్ణి మైత్రయును ఘుమ్మ వతిమ్ములు
వతిభృంగ భృంగములనిగితెలుదుకతివల ॥
వలనసరోజపాసనల తుమ్మినత్తెటి పల్లిసంతాననది
ఇరుసితోత్పలంబులనియుత్తుల పాటల గళ్లోసి విదలట్ల గానది
మరలల్ వయోంబుమని వావస్థయుగంబున పాత్రతలనట్టె
నమ్ముదవతియొమైసినసుమాంసవియేమంటు సింతయిరుగ ॥

౮॥ కేమలవనంబులో ననరగాలునని ల్లుచు నెత్రుబోవగా
విమలమరాళముంగని నవీననితాంబుజమంబు
వేడ్క తోరమనాయెత్తుమ్ముట్టిన కేరింపలిపత్తు పుటంగు
సందగాంతిములమ్ము బుల్ కెరాంకెరాకగ్ బుయలుమంచు మవిత్రలవెన్కమర్ ॥

౯॥ అంగజువిరిగోలలు బలె
సంగసనింపెసగంతొంటలంటి రితమలో
సంగీత్వతరంగె వృదసరిగెత తుల
స్వానంబుసంభ్రమమొసగ ॥

వసంత

౧౦॥ జలవిహారంబునాలంబి భృంగములు
ఘుమఘుమాం పత్తొటాం కినిర్ఘమునలర
మందారాచలమథితాబ్ధియందునుండి వెడలుగు
నచ్చులపూంబోండ్ల విధమయొరయ ॥

౧౧॥ అతివేపంబరము సన్నిమాం వతి యుల్లోరాంకురమయాం నంగుల్లె

తతిబ్రూవాం వరిగుప్తపుంర్ఘ్రు ముక్తి త్రాంలసద్వైవాస్తై
శ్రీ ధృతరాంమాంఛ మధుతా తిశయస్థైలె దివ్యమాంనిప్రశ్నాజతి
రత్నాకరసిద్ధిత్తంబు కళత్రై పెలుపుంది రాంసుంతరు లా ॥

వలుభిలు గుమణిబంగుభవ్యులవిభల్లా మగట్టి పసింధి మెలసాంమ్ములు
పనిగూంర్పి కాలి విమ్ము సునిప్ప వ్వాలచోకలుచుట్టి గుబ్బలన్
గలపమలంది నెన్న్మ ముకుళిస్తు రిసాంము మధురిద్విమిద్ధుగుమ్మలుసాం బ
గెర్పురించు సుష్మయుంబు వదాంమువిలం శ్రీతాంగుసై ॥

సీ॥ సారంగముల లరాంస సారంగముల గొన్ని
రుచికి సాంవి మంత్రి మయిలో వెలుపు బూరాలు తిలకింబు
లవనీజ తిలకంబులంత తెరాన్ని ప్రసవాంసవాం
స్వనంబులంస గుబూరాటు కాంచనంబులు
విష్ణైకాం చనంబులు గాంన్ని తెలతాం ప్రదీపమయల్
నిలుపు బూరాటుసమాకార శోత్రమయులు
షైత్రసహాకారమయులు గాంన్ని కింతశిరాంమ
తారతంలోదాం ల్పు బూరామము స్ఫురించి నరంగ
విరిత్తలు గష్పి గాంనిగగాం ప్ప కప్రుంపుట
నటులు లవిష్టరాంలమెప్పరాంలని కెప్పురాలు
ప్పరాంలు వె సుఖపలు గాంబ్బుధూముమర్త్యంబుబూర ॥

తే॥ గాంన్ష్మగమంచునిరంగులకి కాంర్పి నప్పళ్లాడి
దినైమాంరలాం మష్కాకి కాంబుమాం నలాసమాంనవి మాంని

20

ముకెంద నెత్తుర్పృసక్షిష్టుటంబు యుండాంతకు నిశిరుకక్షితి

నల్పియుండు సంపక్షుల జోత్తృణాసుతుని భంపయూరాశకుతంగిబాబ్బితో ॥

క॥ అతినిపాపూంకయుని

రతినావిపోంబు మే లయుతురాజు సుదరాజు

గేడు రాత్రాత్రె వలస గలదపవన

త్రోకిలమురాల తేరసారంగములనిత్తకె శశిస్తు ॥

సీ॥ ఆలరుగ్రాజ్ఞగనిట యుక్షషేత ముసరంపంకర్షాల

రాక్షసతలు నింజరాస్త్రనసరిమయులు బసి రిబులు

ము గలు తులు తెలవయులుష టంబగమ గమవలయు

సాంరాగంధ మర్షింబు కేసుమబ్రాంషకావృలంపెనగ నిసగ

తెర్పూరద్రూపంబున నేల్పునవలరి పక్షరాగంబుల పవయులు పెట్టి

పానిమధురసఫల విసరంధి తాపవారముడి వేటయొప్పింబు

వాల్లకరంబు తెల్పినిరాజని యుని ద్రిష్పబాంణాసనుని.

గాత్రపృంజమే సి ॥

వృ॥ దంశము నీమ బ్రూంరి భుజదండవి మండు నిమండి తేష్ట

తాదండవిముక్తి దండ తెరదాంలు ణాసుంవి శరాంవృతా

మతాభాండ కరండ మండలనిరతిరసం ముపితాని

వరంన సాంబంధి తద్ధిరతాంగుణాబు గన్పుతిడేరశ కులంతిపా పాని ॥

వ॥ పలుమరు దెల్పనేటికి కృపాలతసూంభవి

తెరస్వైరి తాళ్బుటమియొంచిట్టివిదలియుష్టు దెపసింధిత్రపాంబున.

ధూంపదీపనత్యల దిరసగంధపుష్పముల భూంసిలుకొట్టుర
ప్రంబినంబులఁ జెలగుచునీశు న్యోత్సవము మునుజేయు
సుఖంబునని పట్టణంతీటలన్ ॥

తే॥ కే శి కేమనీయుతానన
పాంశీకిపె యువిడి కెలరిగవొంశిశ శాంబం
బాం శిశలుబాం శికిడియునీబాంలరా
దెబ్బికవిపారభపనిపియులందురో ॥

వ॥ అంత ॥

నటదీశాన శిరస్తుతి త్యటితిరత్న
స్నాయటకెళ్లాల నీవిటము ధ్వంబునివాతత
నభ్రమణరి తద్వేగంభపారి తాన్రమత్రుటు
పాంధారలవధాంరదాంరతెగసంద ధ్వంబు
సంతానతారత్యటసంధ్యానలధరంము
కెంద శిమియుట్లగ స్ఫటిపాలంబొ కెటులో ॥

సీ॥ పవిపాంగవియుగన్ని నెలుగుల ఝుము
సాంరెతుమ్మనైకెతిరబుల గుంతిదాంరు
తాకికె స్గునియుడతినట్లాడు గాంతున్న
మిడియుత్తికలయుంగమింటునరయు
నరసికెస్త్రీ టతారమురలతాంమర్రియుకొ
వరినయాంతిగసతాపాంకినిబ్రు

సద్గితాస్త్రీపతి స్సపతిష్టి ట్టుకి స్గనిప్రతిబింబ

మాంక్షేంబుభ్రమసి యురుతు

యురికిరియుతిలు తతసీవ్వే రాంకి—తిష్టు

తరుగునరిగ రవిరఖు తాం కిరుగుతే ట్టు

బాండుముసుపుత్ర—నవురియుసు బాంపుతదికి

సంబత్రయుబాంసివతిసుతి—వత్రవాంకో ॥

వృ॥ అంతరాలతారమలీప్రియురతాంక్షమ ఖమణిభృక్షితారమయుల్

3 తాంలగనుక్షేత్రివత్రములు భూంర్తగణాంక్ష్యలదాం రవత్రములే

4 స్థలనివిరాంధినిబాంతనివిరణాంబులుతాంస్త్రిరివాందలక్ష్మణ

5 గలగనిరాంజమలీ మదనతింపి తవాంధమునప్పరాంజములీ ॥

మ॥ వాంరిదంభాంరలవాంలాంతనకిగగనరింగాం

గాంగరింగత్తేమాంభర్తనె వ భుమనెయభ్వనయభ్వ

దెరవింపనెరాంత్రిస్తెలూంషి నీవిరుపకీవతాంక్షితవట్టుముర్

నటలముర్వత్తత్రక్షముంబాంతనాంపాంరిణాంతాంత్రతతాంటరీ

ఖిలుబసగలభ్రెబింబభ్రెమతూంర్పుదక్ ॥

గీ॥ విరవాంణిమెరిబవాంఘుల

వతిలదాంత్రమి తాంతమలనీ మతి మరంబుగవాంలదాంబ

తమలములగలింబ

మదనతాంరము లుబ్రాంబయు భరజగములసాంత్రుబరతతటం

బు॥

సీ॥ విరహాలులన్నై సోకి వేడిం

వెన్నెల పుష్పవెన్నెలను తవెన్నొ చేసి

కలువ పుష్పాళ్ళగ సైతైన వెన్నెల

విలాప వెన్నెల లాగ సవాడి బతేర్చి

జలధ్రుకాంతి ఫునీట బ్రాంతైన వెన్నెల

మురిమురి వెన్నెల ముత్రుబడను జేసి

వేలదిలమై తావి వేదిల్లు వెన్నెల తిమిపు

వెన్నెల కసాయన మిగూర్చి

చిగురు విలుకాని బ్రాంతికల్సేయుచూని

కలువ సోముల నీరద గూర్చి జెట్టి

వింత గల అలంగ చుప్పొంపు బంతి వంటు

జెట్టి కలమి జపోరంపు పేరటాం ద్రు॥

చ॥ విలాప విమగట్టి వారిదుష్టై నిపట్టిరిదుష్టైన అలంగ జాబులు

నరి గొప్పునిందుని చత్రోవ నిపోయితి మేని ద్రాసియు దలచెద

పారతేరని మనసంబు గలంతలు దిక్కు బ్రాంతాంతలు నదయ యుర్త

స్థలంబుల తిరాళ్ళ కిరూ తిశలబ్బు వెన్నెల॥

క॥ వి కలత నుజెంది మధుకర

చికుర నిబాంరాము పాటి క్షేత్ర సూసాంబక

ధాంశుకి ప్రోట్ల నికె

రాట కని యు మనసు నిప్పోరి ఫరుచ్ఛ॥

సీ॥ పసిండి యుండె వెలంది పక్షి తేలాంగతి

పటిరింబు మదిమి రాళింబులు బ్జూంబ

తేజిల్ల మబుద్ధురాచి గూండి మిబ్బుటుల్ జల

రేఖ యాండురాంబలు కైజూంబ

కలకై తుమ్మ రతాంమ్మ కొంగి టుబి గయుంబ

మెలగె తెంగాండు తుమ్మ దను జూంబి

కలరవం బూనరింపు కలరవాంగనవిబు

వినుంబింపు వాంరావతి బుబలూంబి

సరస తె తెంబు సరస భాష లొలు విబింబ

యతమగ తియుంబు గురుతెంటె దవి

యూంను విరుని బాంయుత యులున్ భావమున

నలయుగ ఠఖి వెరండి గమిన మాంవాంండయుగుబు ॥

తే॥ ననబాణి కీరశారి

వనజాతమ రాశి తతులువని తొబన

ఘన తాపవ(జ)ఘన తొభిను

తాంబు తర్భరు నిమ రుని బె రాన్య నిబ లతకై ॥

కం॥ మాం మాంయిబ నవి రవాం బల్బిలమాం

మాం టుకి నిబానిందు మాంమిగాం మాం మాం మాంనినిమమాంయుని

మాంనినీజు మాంయునిమాం మాం

యాం మాంటు నీ యుబు మాం మాం నన యాంక్ ॥

కం॥ రాజితనవమనగసార్థుల
గామటఘగాంకకటవిరహాంత్రరశఖరీ
లాకనసలనీ సటతేవిరతీ నీ సంరదము
బారదమాంమనీ బారదము గాం॥

కం॥ మదనాన్వైరాఖ్యాత్రీమదనారతి
యోగనిరతమత్రిభిరాస్త్రీరాయ
దనాదమాంపనీకీబొలదనా
యదనాలు తాంలు పాయసమశరంబుల్॥

కం॥ వలదాసుగనిఖురేలలు
వలదాసుగతిన్నిగుప్తవలరా
యదవెల్వలదాయవేశాలకాంశ
వలదాంగు డివృత్తిదయలవంబునీ వలదాం॥

చ॥ ర డారడా తాం శ తాంశయ హీరాం సవిరాం సత్తైపైకైపైకి
స్యాంభ డాభడా నీయ నీయమితీమాంనిత భారీభారీ
మార్గడాగడాసారసారమ దైక్తైదవకైరవ మిత్రమిత్ర
నీగుడాశరవాంసవాంన వరిగోలల గోలలనీయసాయమాం॥

ఉ॥ అక్కటపరంబబాండాభువిగిరిగము మాంలిపాదలం
కౌకెరాడనైన వీరవరదంతపల్లపై తెనబల్లబాంప్రవీ
గకత్రనీయవిల్లుబవాలుఖండమయత్రైనిదగాంశరంబులుగ
బక్కనవిష్ణు వల్లవగాగ్రమాంకదాంతాంత్రకయేసుబాంమదేవ

కం|| మాంధవను బాంధవ్యము మాంధ
వసుంధలు నెలవులయాత్రికా
న్యాయ తమాం గో కలరాం మాంధత
మాంతంబు గల తమత్వై యుంచుక ||

కం|| పవనాప త్రుబ తనతనే
పవనా నాకృ డుపరణాపదపాట
దలంద నాతరమును ంనేపంప
పనాదాంధ్రంబు తాంపము దాగింపవనా ||

కం|| నిలు దాయు రాం తెలుమ లయాం
నిలు డానవకపుల నేవనే వాంరభ సంకులు
దాపటు బలు దాం బంబ లుదాం
బలు దావి యాంగ బనతాం నలుదాం ||

కం|| తెమ్మెర నె కాంత తెమ్మెర
తెమ్మని లువి లు తాం నిదాంర పృ గమ్మని
గెల్వ రమ్మని యలు లపి తెవికె త్తు
నితరమ్మని గానిల్ల్యుయుం దారగవ్యు తెవాం ||

ఉ|| తాం రాం తనేట బుట్టె నెల తాం నెల తాం నెల తాం గనే వగాం మాంరుని
తన్నమంబు తన మాం తన మాం తవి మాం నె దేక్ష్న యుమాగ రుతాతా
తబాం యువివి మాం వవి మాం వవి మాం లె బె రతాం నాంర తెబ్టె
న న్యురము దారము దార దమ దార యు దాం గ్యానే ||

గీ॥ సంతతసంగవిరామాంగసంతతత్పై
సాలూసంతతదారురాయు తేకేసంతతసముని
సంతతలంపక్షేయయు సంతతతె శూర్తుర
వాంసంతతారాంకుమతవసంతతనీవు ॥——
కం॥ పదమానసే తద్వ్రతి సంపదవాంనుప కలబునే
నీదుపదమాంపద తాంస్వ్రదవతాం సాయిమాందదు
దవాంపద
వాంసువర్ణపదమాంర్థయిను నగ్ ॥——
కం॥ బలమాం నేకటుకుధుకర
కులవాంవలవాంవకరతారకరతారి
బలమాం తలవాంమలయాం
నిలమాంమమునే మాటేయునే కునే ఫలమాం ॥——
సీ॥ తాంపాత్రేతమున ర్గ తున్నని జవిదాంన భంగమాంభృంగవాం
తాంపాంటాంపవలు బాంపి రాంటాదవునే కున్నైరమాం
కరవాంపాంపరంబె న్నతి సాంధ్యుతాంటు వాలయుంపగ్ గాంరితాంన్తారకాం
తాంపట్నంబతమాంనువన్న ఖ్యాతిమాంతాంరంబసంఘాంతిమాం॥——
కం॥ మతమాంనేకవృధునిదే
ప్రతిమాంతెరువరులజె నతవ్వైదవు
మధుప్రతిమాంపరఖ్యాతివాం
పరివృతవాంర్థాతెల్త్రిమరరపు తనాంకటిబాం॥——

సీ॥ చెందవమ్మాత్రి గలంగి కుందవమ్మంటికి
నేన న్నందవమ్మాన కిరి జాందవమ్మామ
అలు కల్లూంరనె చెందుచె లుకనూంరతే
రాబ్బుప లుకమేంరయె మాంతుబలుకలాంర
మొకవయుబాండి పెద్దమొకవయల ల్పూరి దివాం
కికవయ లూంనెమురే లపి కవయలాంర
మాంరుదాం మందవి ంధ్ర సమాంరు దాం
మరాయూం రమాంసాంర బాంధ్రి తాంప్రూంరమాం
మరాం కిమాం మత్రి సాంరితాం ఖాంలమాం
యనేలననునె చెదరటంబు మూంల మరియాలు॥
గీ॥ మేలప్రే తెడు తేటయలతేటకెలుగ
సత్రి తులప ప్పాగాం లయెంస్పష్ట్రగాంల
పెల్లునేరాం రేష్ట రసమంతె నలుకబలుకె
సాంరెగలందింప లాందవాం లాందవాం వాలు॥
చ॥ నవనలలుంబ నిప్పుడదనాం మదనాంగబ్బుందలాంధన
ధర లోధ్రెంత్రు పవనాం పదనాం పవనాంన చెల్లూనాం రసికరవంత
లేకయుల కుతాం బలుకాం పలుకాం దరింబు నీలనసుకలుంగ
దింతాదేకవాంర కవాంయుకమాం సుమెల్లె దే॥
కం॥ పలుకాం నలభ్రాంతులని
పలుకాంననవిల్లు మంత్రి పరి నిల్లుచి నెడ॥

బలుకో నాంబత్త్రముమ్మృబ్బులు
కొర రామేము ముద్దుబాలు కాంబెష్రమౌ ॥

సీ॥ అందమౌనీకుమ కందమౌ కాకౌ
బృందమౌ పృష్ఠమునందమౌ ము
వైరమౌనీకుము యూరమౌ బారు(భ్రు)కా
సారమౌ శౌరికుమౌరమౌర
పంతమౌనీకులతాంతమౌ కీర
శకుంతమౌ కృారవసంతమువని
మేలమౌనీకుమౌరాశమౌకాశిల
బాలమౌ మందవౌ తూలమురియు
గిరియౌరతీనీతివా గౌరియౌరి
రారివాలంగి మెలంగుటవిగప్రాందు
వాదురాంగద్ధ్యమౌ కీటుల్లులదటంబు
వెందు జెలయింబు కొంబుచమ్మంబు బారిలు—

కా॥ యూంతలలవ్వవకస్త్రా కాతిలకమయ్యోరంత
వాచంబునినె వేలాంలంఘునిమున్ధాంపలశిఖాంవిఝాంత
పంతాపుబంతాలాలలత్తివవిాంబునష్టుటతదాంప్రాళిజపుల్
బెంతిననబ్బాలాంరత్తిముగాంనకుని నినివి.నిర్రిష్టిశఖిత్తాంబత్తి ॥

సీ॥ పురయుంపుంరయుంపునయుంపు
బాగివెంపు పురయుంప్రుసరిగింపుపెతితుదలు

నెలకొన్న సుమగంధమ్ముల జెన్నలరుచున్న
తెలబారెన్న సరఫున్న తోరణముండ్లు
సువమవాటికల వలె దేటిగముల బాటలవనవేటి
ననలేటివలయి టిఘనతేటి వములు
చెలువారు మణి కొందరు కళకళ దొరుచుండు
మేరుగిరి తీరువలె మెండురు వేళ దొరము
వేరితేమ గాంధ మపంచతి తీరంతరం
సాంద్ర పటల లతి కాంతుల వారసాంద్ర లెల్ల
కోరకాంస్రంత తీరభ్రాంతి నాంతమగు
నెక్కెంపు కుంటంతరములనె ॥

౨౫॥ సదలనేవ యంత్ర కెటిరి నెయుత్తెపు పెటలు మలుక్కా వెల్లవి
మలంగు బాంగ్ల లవలంతి నవితిగ బాండు గాంప్ర కాలక్క
తివపివాంతి వలుప్పి నవలు ద్వమలు నంబుపు గుల్లు దాండ్లుపు
నైదల వప్పె టపాంగు గలయంతిని భూముకెలంగి వలంతి ॥

౬౧ యాంపు తాలాదదతల పెనంతి టసాంవారప్పత్తి దాని వేయా
విరమాణ నలంబు భరిమయంగు టనిర్ఘు టపు ల్లు దంటితే
కావరితే నెవా కిగయా లోతలద ట్పుప్పు నప్పు తారం బబల్గఫుల
నేనల ల్లొంని తి ల్లుని యాంగ పు వెంకాయా పులకే ॥

౨౫॥ వలపులతేటయి నవమ గవాం తిగవాని గబాటయగాంది
యలలవల్లకెన యంతని వలాంతఫులండేవలాంల పాంత్ర తిగే ॥

బలుకవె బోయినా నితెరవా బరవా పె రవారమే మటే
తలపవు గాంత నెట్టి ఘన నతావనితా ఘనుసు తారతమ్ము ఘుల ॥
చ॥ మరలకయ్యన్ను బొప్పు గలమాం చలమాంనె లమాం వనే తలనే దిర
పుగని ల్పూరాందు వెలతీ వలతీ యలతీవ యుంద్ర ఘుటందిరయునివే
మివింతియు లతానె లతాయు లతావిగాంఢ్ప్ర పైబరపు గస్మాంర్పు
నింతితె గువాం తిగువాం ము గువాం పె లందిన ॥
చ॥ తాముసమేల యుంత వనితా వనితాం వనితాం పుసయు కే
మే దురుమా—ంరు డుండు పదవెపదె పదవె గసలనే ధామమున
నెందుమం టెవె లదాం వలదాం వదాంర బారవనాం రాం ముము నెంటు
సుందవగరాం నగరాం నగరాం ట్ప్ర యెం ధర ॥
చ॥ మాంరునరాం లకోరశలమాం నలమాం వలుమాం రుతేల
రుపుంతారమయు సెయు గుండె ఝు ళుతాంలము ళుతాం గెలతాం తెలంటె
నాం గాం రము గాం దుయుప్పో నము గాం పనిగాం జని గాం దురము
స్త్రీంగాంరవనాం బుతారే లలుగాం వలగాం ఢ్పులు గాం తలారేదిరే ॥
చ॥ తళివళి మేలముద్దు జలుతాం యలుతాం బలుతాం దిరింతు
తప్పలవలనేరు నింబతగవాం ము గువాం నగువాం రిగాం న నీము లు
చుపి యుం డుము యుండు విన మాం తెనె ఘోంఘునమాం వ్యాతెనాం తల
కెరియుంత వింతి నెలతాం తలతాం తాలవాం తెనింబడె ॥
తె॥ దయుమాం నిస ఘలతాం సవ్రదయు
మాం నెంగపిల్లవే మీ తిగువాం బిత్తారేదయుమాంన

తాంక్ష బడి జనదయమాంపలనాంక్ష
నాయంచయం ఖితకిశఖ యమాం॥

తే॥ శయమాంజనిపుమాంయాం
శయమాంఠవిప్పుడె నసన్యయనసు
నేశయమాంవత్రెడుబాతేశయు
మాంవితేవిబిసు గుణిబరయమాంవయమాం॥

ఉ॥ అనిచెలువెల్లదుంరిధవకాంబుబుబాంచనరాంబినాంవరింబని
సుతమాంస్రాంచి వలుచికి నిచెందాంవచేంతి నిల్పియున్న నిత్య
మురు ట్టురాంఠవిచ్చి బనగంధపులాంశయవాంటవాంయనియు
శరిరబుంటులను నాంయతిచెసి రషైతభుంగులర్॥

ఉ॥ అరయరవాంతమాంలు దివ్రగ్ర తెలంబు దవ్వు
నిల్చి వప్పరి మురిదాలు బదిం గుడలాం కిపరిం శిదింబిలాం లామృ
మరఖ్ర చగంధగంధగి రిమాంలుతాంతితవల్లుకాంక్షయె యెంకి
నయంతి ఖాంబని లులుర్ధ తబాంప్పుత రంగతాంష్ఠులై॥

గీ॥ అమర కల్హారనీవార రవోర
గంధసార ఘనసార మధుర సాంసారసరస
కుసుమ కనలయయాపి సతాం తవిరసములను
తెరలపరితాపమును తాంతరిర్చుబాంచ॥

సీ॥ అరుతగలంబున యుంరి ముత్యాపుసరుల్
వాంరి నలవాకరంబుల్లె తనర్చ.

తనువల్లనల్లన ధవళిమందన
తొలుకాలాం దరుతేపమయ్యెన్
కరములనెత్తిన కర్పూరగౌరపుల్
కస్తూరికాంత శుక్తికర దామములయ్యెన్
సెజ్జపై బరచిన చేమంతిరేకులు
తలయలనీలాంబర దళములయ్యెన్ ॥
గీ॥ మనసు శాంతమందె దాంపత్య సమయమదియె
మనమునందుననవి భ్రాంతి మబ్బుకాంచెను
కమలలోచన పరితాప కారణంబు
అయ్యసామి పరగండి మదిగుండె యుబ్బ మున్నుల ॥
క॥ దేవుండ వేమి సేయుదు
మేమందు ముందు వింత మేమందు మేయుం
మందమయా నవ దీప దీపమందరమునను
దరిశిపోదె ముందు బుద్ధి ॥
క॥ వారినీలాలపలని చూడగ.
వారి యాలాపలన నిఘ్ని యలనని పూర్ణలాక్
బరిభవవమ్మంద గనికాంక
బరితాపమునర్పు మిడుత పధ దొరక్కకో ॥
వ॥ అనిన ॥
సా॥ ఆ వాక్యంబుల లాలనకు సుధామయము శుద్ధ కాంత యత్తిన్నెకి

సంకీర్తనపర్వంబులాంకింతమేము తెనుగులునన్
పశ్చాత్తమైతత్పాత్మపుణ్యంపుణ్యంబూరధిసుధాంశు
బింబసుప్రమాంపూర్ణాంభిషేకప్రియాంతం
తాలోకపాలవల్లభేంతెగనుగల్పెల్
విప్రనాంగోఖమల్ ॥

సీ॥ ఘనసారమనిననూంవనగాంత్వాసనవాడిన
సారంబనిపుడుగవలదు
తైరవింబనినమూంకలితబంబాంధర
పలుమూరుపాదింబపలుకవలదు
తారకకింబనినమూంబాంరుమాన్యేక్షణా
ఉరగాంకనయిబూంబఉరగాబవలదు
రసబాంతమనినమూంబసలపడ్డునితాండవ
నిజసాంధ్రాంరణాంబనగవలదు
నాంవు ఉటుల్లైనఘనకారతారకసాంరసవయులు
గనుపట్టినేపేరుసైనమూంటు
విరవాంవరితాంపవాంరమునాంవేనివకేట
యేలపగజేసితాంనియేదేజెలయుమబు ॥

సీ॥ జవరాంరయుజుగులఇవురాంతులముశ్రీ
పాంలకిఆముాంఖులనరంటపాంరలుపాంనవి
తాంవునేదాంరయుకెంరమయ్యులవాంక్రింబ

తేమ బంగారుల వ్యాఘ్రాంశ కిలకిలము

యలతీవ గుత్తుపు గుబ్బలలరు గుత్తులు గుర్రి

కాంత కసత్కృల కాంత్రిఖండములది

కలకి త్రైగన్నుల కలువరేకులు గప్పి

లలనపస్న్యయలష్టైవలము లునవి ॥

గీ॥ నవ నవ గుణాను బంధ బంధురములైన

కలువ రేకులని గాంచుచు లువచెలులు

తరుణి నీటు వలవెత తెలియదగు నేలయను

నింపు విలుకాని గుండ్రి యయ్యయుతులనిరి ॥

చ॥ కుచ దరుకులటకాటకేము వాయను పాయము మానిమాని

ఘనము ఘయంచు విలుమాయమాయలనాగనాగ

కుణాము కిమా నమా నుష్యయోరాయపూరలనెతినెతినె

గుణారవయారమారవికగోలలగోలలనెయనాయమా ॥

ఉ॥ మాయలనాగనెంతయును మాశ్యానిమారజ

బాణాన్నైపునే మాయలనాగ నేదవిల

మత్యనసే యపు పూతస్పగానుకే మాయలనాగ యానయది

యొందు తుభోతిలవేని దెల్పుతేమాయలనాగ కేళి

కేంకణనకెంతయు నీ(బ్రు)తుకంతి నేయుగు ॥

క॥ మరుడాయు వ్యారితాటొం

బురుడాపుడి వాంతివేడి పూండాపులవే

మరుదాంసి సొంపుమెఱుపుమ
శరదాంశల౦ నేసవిల౦తాసకలాంమరుదాం ॥
సీ॥ నాందాంటు గరటటని నీవాంలుగరట
చేయెలలుమితాంసొంవకి యేలుమదని
నీవారదములలుమాంనినీరాంరదమాంశెంద
నీరెంరదమాంమకిన్ని యులమాంధ
పితమాం కృశాంగులాం పితమాం నిపాంరల
సోంపితమాంగ్గముల నీపుత్రి లదగని
మలయాంనిలంబతాంమల యునతల
రాం మలయాం తనలు బెట్టు మలయువలదు ॥
గీ॥ బలుకేక~~వ~~ముననీముకు ద్రాంపు బలుకెనంగ
బలుకెకుముబాంధ్రముఖుల్లపై బలుకురసము
భ్రమరనీ మృదునాందవిభ్రమరయుముని
భ్రమరసముపాంద జై యెులుకుబాంలకలకు ॥
చ॥ మలయు జగంధి యెుందనిలమాంబలమాంఫలమాం
యదిల్లు శాంమ్యలనలయుంటనేల
శుకమాంపికేమకిమాంతుమాంటిమాం
నలనని భాంస్వనేతసదనాంపదనాంమదనాంబతాంరణ
త్రిలసుడికంటెదింతవాంగాం
తాంగాంనగాంమవిజిసుల్ ॥

౮౹ తెంత్రనలంబనలబలుకాయు శుకం కలకాలమెట్టునే
మంతినిమెంపనలపికమాంయుకమాంనికమాంసఖి మణికిన్
నెంతలబెట్టినలపవనాంపవనాంనివనాంశిగాండినే
అంతబివానికెంబనదనాంమదనాంమదనాంగగాంయునిన్ ॥

౯౹ కలబగనెంతవెంతలలుకాంబలుకాం తులుకాంరగాంచయలన్
మలసిత్రుమంబషట్పురణామాంరణామాంరణానెలునిం
పలరసటంపనెలగళమాంగళమాంగళమాంఘురుల్ దగన్
నలుకువతెంతమాంసువవనాంపవనాంపవనాంగగాంయునన్ ॥

౧౦౹ వెరాంయుడింపవెరాం
వెరాంమాంకాంమ్య కర్పువినుపారణాముని
వెరాంపయబాండెవదె
మెరాంసువినెండికాంసమాంరసమాంరాం ॥

౧౧౹ పలుకకుమాంచకాంబమెయుబరణాములంతపునెరుచు త్రిదివల్
నలుపకుమాం మధుప్రతమరుల్లనెనవ్వుదవల్లడింబువమాం
శ్రీలయుకుమాంరువాంసుతుదమెందిసమాంరమెకాంశ్రీలెదునా
మలయబగంత్రీయుండు దియుమాంలినెయుఘలంబుమాంకగన్ ॥

౧౨౹ అనుబబాంటులతిపనెవిష్ణుడింత
సంతపింపనెలసంతసమునినెమ్మనంబునిడు
నెకరసమ్మదంబాంనగాంరు
మనుబునాంరడెంబ అయునిబకలము ॥

ఉ॥ అంతనితాంత విభ్రమోత్సుకతాంత పరిశ్రమ తాంతకాంత
బాంధవాంతర శాయినీ శ్రుతి పుటాంత కటాక్షతి
ముఖ్యటాంధ్వాంతాంతలసద్దీనాంతము
మరంతరింగామటంబనీ విమోహాంతమము
శాంత సాంత కటుసాంకులతాంతర వస్త్రభారాంత్యమై ॥
సీ॥ అసమానసాంస సాలసమానసమల్లికా
ప్రసవమంజరులపై వసలవసల
విమలామృతాంకోజ్జ్వలాంకారాప్తుల్ల
కమలాంసుమంగళంబు గాంబుగాంబు
మృదులాంతి శోభ సన్మల సన్మునిసార
కదళీవనంబుల బాంధల పాదల
ఫలాలతాంశాల దోలాల తవివార
తలలబలుమారు సోలసోల
రసుపతిసురత (క్రీ) యాంక్షణ్ణబడలా
ఘనాఘన స్తనభారాంగనాఘసలల
బందుసరదాభాంవి వ్యాప్తి బెంపొందిపొంది
శీతలాంబలామ్ల తే మయపుడు ॥
గీ॥ అమలగమలనిశాంతాపరమల
పమలవమమల కాంచేమయిన రంబుసుమలు గన్నసమల
నిరబాంతరాత నపుస్థితమలకలము

జలనిధులయందె సనదీపశిఖలు గదిలె॥

మ॥ జలజాంతాంతి వెలుంగ వస్త్రము దిశాస్త్రైలోపకేంద్రంబునన్
దశిమ్మై గక్షితె తాం(ప్ర)బాండ తతి వెలతిః కాల గంధ్రానిలం
బులువే తేంబెరలాయుమున్ వెదలయుం బ్రాపాం వామాంగ్రంబునన్
జలగంబత్తులు వాడి బాంరదాంది గంజుంగల్పులున్ గల్పులున్॥

మ॥ విసినీకాంతి వియోగ సరిజనిత గద్గబ్రాంతి తాంపమ్మాలాల్ల సదా కిం
గృశి యుంపుబుని యుడి గల్పవాం క్షైవెద్యుంటునే కృపగంధ(ప్ర)బంలాల్
వతాం వవు డుపడి హేంలాంగ తింది బ్లు బల్ రసనింధ్యాంగ
ఘ్ర యుం డి యాం యునిగమాంర్గాం డుండు దాళ్ వెర్ దివిన్॥

వ॥ అప్పుడు॥

ఉ॥ వెనాల బాంర సుంద శిరవేదిసమాంర(ప్ర)మాంబు బందు వుల్
మెను వబాలు వాం రమది మిత్రా లగాంధి కలూంత చే లత్తేంట్లును
నవత్రగాంధ ములకత్రిల జైర మరాంకి యాం నయె
తెం నువదెయ్యపాంని తయుతెంబు నవాంద యాబు గంబు దాంట్ల లన్॥

తే॥ సాంలు మదంతె యరం డిత
తుంబు మన్నె దాండి యుపగబు తాం యున్నలమేని
నా(ప్రా)లుబుబంతాం బలవిధి
దేలు బున్నె సే యబు పక్షులదె సబుబు జమునన్॥

ఉ॥ మెరగుమ్మదాంకి వంతస్సుల తప వయాంల దుదాం గుమరాం కోలలదన్
వి గుకి తొంటి తాంపమును వి గు(శ్ర) మాంంబుతద్దాంపుశాంలున్॥

~~శ్రీ గురుచరణారవిందములకు నమస్కారము~~

దాసగురు వనప్రియాంత్ర శులు దుంతానలాసగుమనాసబదన
గతిగలవాంగి నెమ్మెలులుగాంచిలనే నెమమాంవనిదశ॥

సీ॥ కరిరం ఖయాంవభాంసుసుమాంకర
బాంతశిరవాంత పాత్రవైఖరులతులుకు
మకురాంబ్ర వదనపాంస కిశారవిక
శరనికరాంరవముల తేవకుదలంకు
భవశాంబ్లన యాన యాంసవపానవ గాంవ
రవసూం నమాంలవాంప్రతతీదగడు
తిరుణోలలాంమనాంపురి బాంలవర
దొలవాంరనీలమణిఖాంషణాం దువిడదు
కవిత్రోషు నాంరవాంమపృాంరగాంథసాంర
సాంరసాంగ నాంభకాం సాంకవాంది మొదురాం మొాంద
శాందలబు మునబాంని యాలతిమల్లరు సాంతాంపమతి శయల్లు॥

తే॥ అశులకు బ్రొక్కడిల్లనిలయాంతరపోష్టిత
శాంరకాంత్యు ణాంత్యుణాలకు సాంత్య్మ సిల్లు
నేసనవ్యులయాంగనమాందునే యాననాంవశులకు
బిమ్మ టిల్లన నివాంర్యమ సాంబకిరాంవశీ
పాంశాంపాం శులకు దల్లడిల్లు
వలయల్విరవాంనలదాంయమాంనమ్మె॥

ఉ॥ భూసుర సుందరంబు వెసరిలు నుండురుపుంగవ్యులు నిండు నుండర కై
కెసుర తాంపు నీడి తీర్ణారతు కన్నవమూ యువిథ్రుంచలంబునా
రసదళి నేత్రు డివృదు తీరంబుగా గాంబెదసంబు వెక్కుసమగా
మునద్రాక్షలలో ఖర్జూరవిసరంబులగా యున్నదే ॥
మ॥ వనియాంగాంపవియంచు గాంబె నెదరంబుం జీరనాంబుష్మి కె
పనసాంశ్వర్థ కపిత్థ బిల్వ బదరీ ఫలానాత కోకేతకో
ఘనసారాగరు కల్హారాటవీటము తెరిదాం ఝుణాంబ్రాటు
నందనమందారవము ఖాంఖ్ల ద్రుమ యూధాదరంబుగాంతోర ॥
తే॥ అందు నతని రిగి పరమా
నందనంబున బూందినందనందనుడెలమి
తెరచిరమ్య ధనగయల గుబుబు
మందరతత్త్వ క్లిష్టాసేషమ్ములుగను గాంచునపుడు ॥
సీ॥ సిరులమూంగ తాంలంపు దరుల మెలార్చ తరింప్ల
బారలంచు తాంచమెత్తియ్యరలచేత
చిత్రుగటాంకులు మెట్ట పొంచిన మెట్ల
నెక్క తీర్పు గాయులల పెట్టి పలుచేత
సుమరసంబు గాంచిలసముర సంబువమూంర
భ్రమరపంక్తులని నాదముచేత
నాలుల మత్తమయ లేళ్ళ మురలుగాం ల్యరంబాంలు
సురలు పుష్పాదుల తాలబ్వబులచేత

బలమున వీణాయుంటు వలరౌని బలము తోడి
ముట్టు ముట్టు నగని పట్టిన తాతి తలిన
చిరపుంకని దేరి బాందరా నిరపాయాంరు
సలిలజాక్షాం నిమొంక్షిం యుపరబ్భపయుసి॥

చ॥ అలయులబాటు జేరి విభుబందలబంధ్రు శిలావిశాలశా
లలవలగాంఢ్రు కొందువకెలంతు కొలంతులనావిభావిత్రే
విలలసమాంన గుంభదలవారని సాంతల తాంతకుంభజసీ
తలసము ఖాంతలంబుల ముదింబాందవర్ విహారింబసత్రకే॥

సీ॥ నరు తెన్నదాంరకాన్నసిరిగన్నసురిపాన్న
గున్నలు ఖాంబతె మవలయే శ

యు లపట్టిదేవిగళ్లు వలుగాట్ల కవిగాంట్లు
బాంబుత్తిక్షీంబతే జనవరే కాసి
యువిగాంనయుల తాంన యుబతానిన
చెలుత్తైనపాంగ దలుగాంటవే ఖువననాంథ
పురువాంంద మురనిం దయురు పుంది
గురువింద పాంద లుదక్షింబ తెఖాంత తేశ
యువు బునని బనప్రే ము తానిన టు నట
నముయ గురుదాన్న పున విశేషములు దెలుపు
యాంత్రపనివృని గాంత్రి యాం నిరదయునను

సమ్మతిశాంతిగాంభీర్యగుణయుతు ||

మ|| తోయవృందేగల తుంగటుయుత్పలల బంతాలండు జగద్భాంగనా
తాంమయరు బల్లియుప్పగ ఖ్లుగుబ్లైతలంయుంఘ్యులోచితప్రాంశాంగయం
టి మెుగంబై భసుదంబు తీవగసు గాంచెవల్లవిలోలనాం
తమ్ముగ నేత్రల మించత యొప్పమునతంగాంల్బుల బలాంగాళ్లోపుడుర్ ||

మ|| శ్రీకాంతలుతిపంతని కృముదగదీ భాంపింబతీ పిన్నయభాం
యలబల్లియుంప్పుయటాం రి తెల్లైలబెండెంగె నందునుంగాంసా
రలలంబలెనాంష్పుల ప్పురణామునత్త్రవిష్ణువస్త్రలయాం
దలపస్యంబసు నల్లుయెంచెననీ దప్పుయయిప్పుయుగుర్ ||

గీ|| ఆనుబుసర్వతత్త్వలాండబు సవవిభాని
పసపదవిపలరిపయులుగసుంగాంసుబుబుసుబు
పఖ్ఖులతాంరగుంండిరుత్న కోసకెయుయున్న
కేశినిలయుంబు చెంగటచేరయుబటు ||

సీ|| గజ్జుతేపంటియత్రతిలంటుబల్లికిని
పరుపంపు దత్క్షపండరుల దరుల
కలువసెంగళ్ళబాంపులత్రిపభాంల్గాంసు
పలవృగాంఝగనీటి పాంతసెంత
పొత్రి ప్రప్పుటంటిబాంరదబాంలుపు
మోంలబరలుప్పుంరేన్నబతెలరలపజ్జ
పెుల్లింప్పుంతాంపుత్రేన్నల్లెనాల్పిన

తీవచూచ గాన్న గుస్నస రెపగలనిడ
మెరగు జెండుదురాన్ని గ్గుటురుగుమైంద
నేటుగాంగాటవి దెబె యయిమైం టుకాంనుబు
బాలటులవు గుండిపగగుల యుగ్రపొటవాండు
మున్నయులఖవ్వానిప్పుటన్నుమిన్నగనియె ॥
వ॥ తనియునితేనివేత్ర్య వద(గ్ర)మ్మగమిన్నమిన్న కా
తనఖదాశాంక్షి వెంటతనివారణాజేరి
ఖగఖ్యనాం నురింఖన మునగుంర్లు)
దానివిలసన్న ఎదుగాంవకిరి (ప్ర)తస్తె
కాత్ర్య నగదునాలయుల్లు సు
ముదింబునున బ్బురముం బెనంగొంనగ ॥
కే॥ మునుమిన్నది తానప్పుడు
గను గాన్నదియొక్క తీరుగాంగనుపట్టే
బెనగాన్నమువాశ్వ ర్యంబున
నా వారియుట్టులనుబు బాంగదెందాండగ ॥
గీ॥ బాంరవశిత దశితవారి నేలవయులబాంప్పు
కప్పుకాంప్పు దనిగాంప్పుకాంప్పు
వేయునేలయులరు విలుతుతుంప్పునకుతాంంతి
తెశ్య ఖాంపునని తెశ్య ఖాంపు ॥
కె॥ శ్రీలంవేసులు పగడాలాంతె మ్యావి

కంతుడాం లక్షస్మల్
పాలం నం గం భందు తెలం వద
నాంబు బాంబు తెలం వత్తి కొ॥

వ॥ మరప తార్తాంతయూ మొలత తాంతుండిన
తరఘ నస్పురదాంబు గల్గియున్న
లతి తయాంతాంతయూం లపన గంతుండిన
తుపమంజరి స్ఫూర్తి గాండియున్న
యుండు తశార్తాంతయూం యుంతి గాంతున్న
చిరునవ్వు వెన్నెలల్ బలగియున్న
తారయాంగాంతయూంతరువు బిగాంతుండిన
మధ్వమాంచరి మిల్లు మలసియున్న
మరునిబాందా మొ తార్తయాం మగువ గాంతయున్న
మరిబాంళ్ల యందగాంట యుండితున్న యలసు
దనలాంతన తరగండియుంవ్వైభుండను
మగువపై ప్రేమ రెట్టింప మరవిభాండను ॥

సీ॥ తనుతాంతి గ్రక్కున వినబాంజిమలు బుట్టు
తళుకు మలపరంజి తరువులుగను
తరువులపై వెతలు మెరుగాంరుబాంఫ్రల
తాంటు తకొఖ యుగలయలబర్వ
తాంటు తకొంఖలగ్రక్కు మదులు మిన్నిదప్ప

వెన్నెలతేటనివ్వటిల్ల
వెన్నెలతో ట్టెప్పె వెదవల్లునట్టుల
వాస్తపల్లవకాంతులలమికొనఁగ
మదనసాంబ్రాణిధూపలత్రవ్వఁదానదనుదలసి
చైత్రుడత్యంతపరితుష్టిమిత్రపతాకగాండి
సంలరివనక్రీడసలుపొంగవిబ్బునటించుద్రాంతాగ్గ
మాంరకాంత్రప్రవతిరసమహాంతసౌందర్యంబు
నధిగమించిన రూపజయంతుడాంతాగ్గ
కాంతయుఁకువిందుట శార్ఖుసకాంతి
మోహనాంగశైఖరిసౌందర్యమరయునిరితి
బాందిబాందింగమరియుపుబోధ్యమగుచు
కొనదిద్యుడువోని శ్యాంగారమవామ ॥

N.B.

D.472 నెం.గల కవ్యవిలాసముతో సరిపోల్చి చూడగా అందలి ప్రతియాశాస్త్ర సమదిగానున్నది. 1 వ పుట నుండి 28 వ పుట యందలి 'కెందమ్మి గలంగి' అన్న పద్యము వరకు D.472 లో కలదు. D.472 నకు గ్రంథ సంధానకర్త కుమార అచ్యుతరాజు కావున దీనికి కర్త కుమార అచ్యుతరాజే.

A.V. శ్రీనివాసాచార్యులు
తెలుగు పండితులు. S.V.U.O.R.I.L. తిరుపతి

పెద్దపృగాండు చెప్పినది

చ॥ వరుసను తెరంగు పట్టినను వల్వాదాంల్వంగినదే మసిఘ్నప
ట్టురు లొరతత్త్ర మరు(తి) కల సెప్పుదుదాం పలకేలమూంసినన్
గరమమ తెంగశాంబుగమమ కొవయునిద్ధాంనిమియతాం సుకొన్నవి
స్ఫురితత్పకౌంమణిత్సు తులజాంల్ప్రకనాంగకుమూంరుదాంయునన్॥
బుద్ధిరాంజువాంరికన్నికె చెప్పినది॥

సీ॥ తలదూంరజమనూంజవలయూంరుయు
గాంబువరుని పెన్నురమున్నె వెతల వెతల
మణితవాం శ్వోత్రతమ్మురసంబునై
జల్యానాంధ్రుం డుదుదుబుకొంన ఫ్యానప్పై
సంభ్రమమేమూం ధ్వతిరతి(శ్రమ)తసాంకెను
బాంక్ర్ప్రియుజేరిము ద్దులువెట్టి వెట్టి
పటుని తొంబాంఘుంతో తొలలద్ధ్వనికి
జంతుతూంక్ష్మనాంధ్రుని చెక్కుగోంట్టి గోంట్టి
సలయులవిలసిత కేరపదపలయునినద
తలతగకరవ సుఖజలస్థలత సమయు
పరవశాంలఘదేనవాం(స్ఫ)రూంబురయుగయు
ఘూంయవాంయుతరతి దేస్తుబుప్పబాంకి॥
మ॥ వనజూంవాం(స్త్ర)కెదీయుసాంయుతమలో
వాంరింపగ్నౌంరాం దునుతనబాంలాస్ఫూర్తిక యూంవనాంబు

మదికిఁ ధైర్యంబు రానీయదార్
అల్ల నగుణ్ఠిఁ యమముబాశ్లిష్టఁ
తెలుప సాహాసిగ్గుమైతో దుపాంవసవింశిలబు
స్వతంత్రమయ్యెడు సఖీవాంఛలలో దలమయ్యెనే ॥

మ॥ అధ్వాననరిరతి విహారవిలంబున విభుండాశాంమ తెలంబిడఁ
మృదు తల్పంబవి కాశిత లలిగి దయ్యల్లంబు బేఁబుంనిరా
గది ఉవ్వ తెచ్చెలమ ఖర్జికో మనవిభుండా మెంవయుమొర్వత్తుర్
విద్రులంబుంరదు నేవివట్టు తోనినా రి రత్నయుక్తిగతిజ్ఞ దనంభు రిజతి
రత్నదీపతతి తాస్తంభంబు కోని తతుఁ ॥

గీ॥ నాలుగమ్ములవేరిరెంటు నాటనీని
వంతు పెంవని శరములకెంత దిప్పుదు
వారు సగుదిగుబ్బ నవ్వేద్యుంవరులనని
సంగతంబయ్యె ధృతిరాంలంగదంబు ॥

శా॥ యంద్రం ద్వీక్షవిలంధఫుంద్విమదధింపంబుం సనింపద్మఖుం
వాంఛిం సార్ధుఖలంశింతగశిం తాంమంబస ద్విగ్రవాం
శైలాంశ్రిప్రక్ష యెుతాంఁదాయుం సవిత్రుంలక్ష్యితంపింగశిం
భూంనే సర్వయదంత్వవాంరఘు వతేదత్వంప్రయాంవరిణాం ॥
పుంరావాం తన్నప్రవిద్దున దితరి సనాం ఖతాంక
పుంతికాందుంతికాంశ వికాంరాంప్రంతేవిస్థుయల్ ॥
గాం వార్తేవార్ ఖ సప్తకరాంశి

అస్త్రం ఖడ్గం కత్రియస్సే తరాన్

లంఘాన్ నిష్టాన్ దైత్యే తస్సే తరాన్ ॥

ముండాన్ ముండ్లాన్ గండ భస్సే తరాన్ ॥ 3 ॥

కాళి శీంత శ్రీ సువహాస్త్ర మంజ్ఞ సదవని ధూంమూం యుమాం నిశిష్ఠ
నియున్నమతృ దేవిగారి విశ్వయుని సుధాస్త్రు పంకాన్విత్రి
క్షారంవాంతి మరిమసరం నివసనందిప్త్ర స్తుతి వాన్ని ఖడాల్
భూరాన్ని ప్రతిరూంలని దశ భుదంవాం పస్స్త రూంపంమవాంల్ ॥

మొ కృ తిమ్మన్నగారు చెప్పినవి ॥

౨౮॥ పెనిమిటి తల్లియు పుట్టిన నవీనవృత్తియు తింత్రిభంగముల్
తనయున నంగభావముసు తమ్ముని కోర్కెయు బూంధరాస
నప్పన పరితప్త కోర్పనిధి బంధునిరియతి క్రొప్పుతాల్పున
వ్వననిధి తప్ప కెంటె నిజ తప్పని కాయని కృష్ణరాయని ॥

౨౯॥ ధమరులు లానని నెపుక తమబాంధవులు సుఖ్ఖ కోగలం
బతని టువమూందముమూం యుదిగజల్లునె యాంరసిన్తాన్ర గత్ని యు
ద్ఘాత తనసంబు బంగరిపు బాంగ రిపుంగవరిగులతన్యు
ద్భూత యమురాంమ్మునాం టయులలతృప్పద వూంసెనటుబుజుబుతిల్ ॥

౩౦॥ మన్నరుచాంయు తద్రిథ నమూం విదిపావియుసున్న లందరుల్
తెల్లు తప్పరి బంధుఫలు మూం రియదిప్పరి ధాత్రి లానము
కెల్లని వాంరుబదల యరాంత్ములు శత్రుపుత్రి రియంతని
విప్రకమలనెసె దుభ కియకనాంయు నరాంర కాంమ్ముపై

విష్ణున ఆతపే తగల వ్యాగ్రహాంతరము దుర్వ్యాఖ్యాంతరము ॥ 2 ॥

సూంప.ఠవినాం: భూ౯జనమప్రశస్తం

భూంపఠవినాం ఘృంజనమప్రశస్తం

శాంపఠవినాం రంభజనమప్రశస్తం

రూంపఠవినాం యతాం వనమప్రశస్తం ॥

శా॥ వాంగ్దేవీ ధృతి వల్లకీ శతమఖా వేదాంత దీక్షా తాంశాం
నిద్రేశ రారయం భగవతే గయుం ప్రయాగాం నివ్రేతాం
విష్ణు సాన్నిధ్య మృదంగ గుంభి దపటుః దివాంః స్వయంతాం స్థితాః
శ్రీపాంతే తమసుప్రదోషసమయే దేవం మృడానీపతిం ॥

మ॥ కమలాంక్షుం తమృదంగమం విలసం ధ్వానం బువాంగ్దేవి సర
ప్రమిమప్తారగవే ఆతాంశయుం తప్పక వీణానుభూంతుం దుహా
యమరాంధీశుడు వేణునాం దమును రలవాంరాం సువర్ణంబుపం
పమర గాగతాం నిసేవసే యుదురుతాం మంరిక ప్రదోషంబున ॥

ఇదం తాంష్టయదం తాంష్టం నదీవాంపాంబసంగతం
సంయోంగే వియోంగే చ తత్రశివ రివేధనాం ॥

మృణ్మయాం నిచభూం తాని బవాపి తవిధ్వాంనిచ
ప్రభ్రష్టం భగ్నభూం తాంస్పృష్ట భూం తాంక్షుతాం తత్ర శివ రివేధనాం ॥
యేచ వృక్ష సమారూఢాం వాంశాంతివిపాం గమం
ప్రభూంతే షుదిశాం యాంత తాం తత్ర పరివేదనాం ॥
మంతు లస్పృతు గాం విందాం వితాయం స్వధనం జయః

అభావమస్త్వభావో తాంరాంభూంతాం తత్రపరివేదనా॥౧౪

రణాంసుబంధరూపే నావపశుపత్రిసుతాంలయాం

రఇక్షయలక్షయుంయుంతితాం తత్రపరివేదనా॥ ౧౫

నదీషుగంగాం, నృపతీషు రామునాది వరంభూనగరీషుకాంచీ

పుష్పేషుజాజీ, పురుషేషు విష్ణుః కాంత్వేషు రంభా శివతాంవిదాస్య॥

అశక్తాసాధువాంలో కేనక్షనక్షర్యభూంరి

వాసధితాంర్దైవభక్తానాం వృత్తానాంపరిత్రాతాం॥

శా॥ విద్యావేదపురాణశాస్త్ర కవితే కింభోగసంపదాః

స్నానంతీర్థకృతావేళాం మత్తాఖపితే కింతేన జ్ఞానంవినా

గీతేరాంగమునతీగంవ ఫణితే కింతేనకిరణంవినా,

తాంబూలాదిసుగంధపుష్ప శయనే కింతే వశాంతావినా॥

నైర్మాల్యమసాంరికోలక్ష్మీ కీర్తాం తాంవగాంమసాంరికాః

అభ్యాసమసాంరికోవిద్యా బుద్ధిః కర్మానుసారిణీ॥

తే॥ భూంవరక్షీవరపత్రము

లాంచెడియుజఘునఘునకుమాంస్రులదెగడు॥ ౧౯॥

భూంవరక్షీవరపత్రము

లాంచెడియుజ ఘునఘునకులస్రులదెగడు॥ ౨౦

యుతీనాంబ్రహ్మ బంధనవిధవాంబధ్రకుంటకాః

అంతికఃపుంష్టనాంలోకాంసహోక్తాధునమంతయేల॥

తే॥ కవితాశక్తిగు.ణాములు

కలికితోటి రసజ్ఞ తెరుగు కవియే మెరుగుడే

ధర వశోత్తమ మనోజసు రతివలె

ధర ప్రౌఢి రుగుణగుణం కీర్తి సద్దండ్రె మెరుగుడే॥ — ౨౨

అడిదము సూరకవి గారిది॥ —

క॥ వలరాజ వనితగాంచి

వెలవెలదు కొమ్ము పెక్కు విటులదు సవింయడే

వలమెల తోర్యాంబికి

విలసద్గుణ పుణ్యగుణపాంటి వేంకటమంత్రీ॥ — ౨౩

క॥ సురతాంభ లంపటాండమిన

తిరగండ్ల గగనటలంటుదాం లసనేమొకటి

సురతాండపదురవస్థలు

విరచింప పుణ్యగుణపాంటి వేంకటమంత్రీ॥ — ౨౪

క॥ సామంతి ముప్పవేళల

సామసముగ నక్కైన ఒజ్జల గవ దివ్యకుసుం

బంముడి తొమర గట్టిన

ఖ్యాం విరవిముత్తైన మురత్కూడి అంబ దునే॥ — ౨౫

శ్లో॥ అంబవిద్యోష్టికాం ఖండే మంతితాయ శుభప్రదం

కుంరగాంయ ఖత్రైతి తరసం పాలనే తిప్రియం గవాంశ॥౨౬

శ్లో॥ పేతు వేగాత్ తిత్తితే బాంతే తోకుతే వానముక్తాతే

యుజంప శిల్పము సాల్మేకు మాం సాంతవయం ఖలే॥ — ౨౭

కం॥ తెనాలిరామలింగకవి శ్లేషము॥

నరసింహకృష్ణరాయని
కరమరుదగు కీర్తి వెలసె కరిభిద్గిరిభి
త్కరికరిభిద్గిరిగిరిభి
త్కరిభిద్గిరిభిత్తురంగకమనీయంబై॥

కరిభిత్ = సింహము। గిరిభిత్కరి = ఐరావతము। కరిభిద్గిరి = కైలాసము। గిరిభిత్ = వజ్రాయుధము। కరిభిత్ = శివుడు। గిరిభిత్తురంగము = ఉచ్చైశ్రవము॥

అల్లంరాజు సు(బ్ర)హ్మణ్యకవిగారు మాయిగార్ల
శ్లేష భూపాలుమీద చెప్పిన ద్వ్యర్థి॥

కృష్ణభూపా కవరమాత్య కృతిసురాగ
ప్రణవజవదానఘనశౌరి భూరిధామ
సవరసాభోగవిధుసమానసరయ రయసౌధి
నహరి చిత్రమగనుమేలు మహితవరద॥

అనసాంధరగణివయాంత్రులఅతివకాబుడు
బాలప్రతురువిందశంఖ బాంబలత్సేస
నిరమత్కృష్ణకాంతిస్ఫసితబాలతాలు
సరదికలాతుబహాస దృష్టి యుగళ్సేస॥

సూర్యవంశాగ్రణీ శతకము॥

శా॥ శ్రీధాత్రీతనయామనోహృదయుఁడాంజనేయప్రియుం డార్య
త్రాణదీక్షాంత్య విభావరసత్యకాలతవాల్యపారావారపారావారతా
రాంధ్రీకృష్ణ ఖండాఖండ నిజ సమయుద్యత్తీర్థక్షేత్రాలా
కాంధ్రాంరాయసఘుధురారామరఘువర్యా సూర్యవంశాగ్రణీ॥

శా॥ కైలాస్యనాంబు తధ్ధాంవల శస్త్రమణీమేఘశ్యామలాకత్త్రయం
కల్యాణాప్రభసాంమ భీమబల రక్షః శిక్షణార్థాంతకా
సల్యాగర్భపయోనిధి సోమద్యుతి పాపాంగాశ్రయం పాయితే
పాలాల్యాకాపనిరంమరాంమరఘువర్యా సూర్య॥

మ॥ కరుణాంతరంగ తరంగ కుక్షమణి శంఖాంతమాంతరంగబం
ధుర ద్వారప్రతితాంతతారంగ ద్విజ స్తోత్ర కవిత్తరంగసం
గతరంగాంగ్రస మగ్రవాగ్రహామదత్రపాల్యదభవహాని లాం॥
హారణార్గ నిర్ద్ర్య బల జంగరాంమ రఘువర్యా॥

శా॥ విశ్వామిత్ర మఘాంతరక్షా తప్తాదశ సౌందర్యలాంహాశ్వంత్వాహాస
పక్తశ్రీపతస్యవిభీషణాంజయలపసమగ్రావాసీ తావద్భుం
శక్తిస్తానస కరుణ రంఖసవిలాంసపాశ్రల్లాసదేవాయ
త్రైశ్వాంస్వితత్రపాంమరఘు వర్యా సూర్యవంశాగ్రణీ

మ॥ అసమాంత్రప్రియబ్రాంయనీపతితమంతతదృష్టియందరిరీస
ర్ష సుపర్వాళిలతాంవిపక్షి ఘనిపారకలసంధ్యక్షరం
క్షీసనసాఘనగంధసింధు రఘుటాంబంధుంల పాంర్వక్షసు.

శ్రీసరోజ ఖాంతదశకంఠ హరిం మరఘువరా సుందరవదనాగ్రణీ ॥

మ॥ వేంసుమిత్రావితపాదలక్ష్మణ మయూరాం బ్రోదస్వరిత్రినిరం
ధ్వనిగం నస్తుతి వెందపంకేరుహ తలంత్రాయరాం తుదింనాంగనా
ఖనితాంగధ్వవి పాంటనాంత్యటధను బాంధ్వనిం ధత్ర ప్రాభవయ
దర్శన సంగతమ విమోందరఘువరా సుందరవదనాగ్రణీ ॥

మ॥ యుతివాక్యద్వితస సమానసాక్షసత్తు వైశ్విర్య ప్రధింలోకేరురాం
శ్రీతరతత్త్వగుణ బాంగరూంతవిబుధశ్రీతీ సుతాం సేవితం
శతిపాంవాసురసోదరీ ముఖ శశాం సంపత్తులుంలుంతరాం
వాంత సత్త్వంబర లోకరాం మరఘువరా సుందరవదనాగ్రణీ ॥

మ॥ ప్రకటితాస్సిగన ఖాంతురాంగ్ర దిఖత్రప్రత్యగ్ర కేస్తూంరితాం
మకరోలాంఖన విప్రవత్ర విధితత్త్వ ప్రత్రికాం విస్ఫూర
స్మృతిరస్థిత్వ తపాలల ఖాంగస మరాం మోంక్ష ప్రసాంరగ్ర సాం
యుతసంధాంనను వేగరాం మరఘు వరా సుందరవదనాగ్రణీ ॥

మ॥ అఖరారాంతిస యుద్ధ శరీంకేయుల కలంతాం బాంరవల్ల కఖాం
తఖటుశ్రేష్ఠ గరిష్ఠ వాంగ్రుఖ తవిస్తార త్త్వమధ్వత్రుదాం
ప్రఖగరిష్ఠ కా ఘనవినిర్మల ఖలప్రష్ఠాం ధసోంధ్రాంతస
ర్వజగద్ధృష్ట్య తపంకేరాం మరఘువరా సుందరవదనాగ్రణీ ॥

మ॥ విశేషోద్ధండ బలప్రతాప స్వతివశీ వేదండ దుమాంమూక్షపా
మతేరాంక్షా మతేరాంక్ష సతియాం మాంర్త్యాండ దర్పాపహరాం
తికేదేవాంతత్త్వముంఖ తెర్వవటు పేదరమేష్ఠ వాంశాంకేరా

రతురాంరాయత శాంతరామ రఘువరా సూర్యవంశాగ్రణీ॥

౭ మ॥ ప్రపన్నాశ్రితసంపఖండన వరణాత్ప్రాగల్భ్య దాక్షిణ్యసా
వాస క్షాంస్త్వకృద్గుణాంబుధి ముఖ్యభువి రాజ్యవర్ధ్య సుతాంత్రమవా
దశరాజ్యాంవయి తాం ష్టదివ్యతి మునీంద్ర సాక్షిమహాత్మ్యాయని
రసనాగ్రస్థిర రామ రఘువరా సూర్యవంశాగ్రణీ॥

౮ మ॥ భువనతలాంతర ప్రవీణ శరణాపూర్ణ దృష్టదృతాంతంబయా
పవిసంరంభవిజృంభమాణ భుజగర్వ ఖర్వ దురాపరవా
సవివిధ్యోద్ధ్యనివారణాంపటువిఘ్నంరఘుంగతాత్మోదయా
దాక్షిణ్య గర్వపవాంబుధారామ రఘువరా సూర్యవంశాగ్రణీ॥

శా॥ గాంభీర్యాదిగుణాంవలంబశీలుష గతివస్తుటాంశీంబరాం
స్తంభార్ధ్యంతమవాళిప్పలియు ల్పర్రప్రసూనాంవృతి
స్తంభకార్యరవినాంటయుంటిమవాంష్టిద్యుల్లారాంలంభభ
త్రంభార్భార్గవబింబరామ రఘువరా సూర్యవంశాగ్రణీ॥

శా॥ అబలాన్నహిత నిర్ధర్మనిష్టానివిద్యావ జన్యరాజ్యప్రతి
ష్టాంబవిప్రష్టి తృవాంగరిష్ట జవనిష్టావిష్ణు శృంగాత్తతశ
క్రాంబవాసిష్ట వరంత్రవప్రముదితాంగష్టనిధ్యాయుంబుంబమ
బాంబాల్యత్రి వశిష్ట రామ రఘువరా సూర్యవంశాగ్రణీ॥

మ॥ జలదశ్యామల విగ్రహాంగధర రాపజాస్యదృశ్యా కృతాం
జ్వాల వరాంర్ద్వగుణ బంక్త్రియంభదరి వాంశాంబంతీరాంటు దాయు
లీనలఘు తాలిధవిషాంవ లాంజ్వల దమద్రోంతృష్టి [illegible]

గణిశుభావాంచు కర్యరా మరఘువరా స్వసూర్యవంశాగ్రణీ॥

శా॥ సందాం బంధుర సూత్రశీలవాంమ రత్నంబ్ము శ్రీ కస్తూరికాం
గంధం కీర్తనిబాంరంత పిరనివాంత తన్మ్యనింరరనిధాంలరతాం
బంధాంత్యసుత తల్పసాంలవాంసుము త్పురంద్రిక్ష పార్థిల్నాప
ద్రుంధాంత్రితర్న నలాంలరాం మరఘువరా స్వసూర్యవంశాగ్రణీ॥

మ॥ బలదర్శోజవిలతాంటు తాంపాంరణశుంబ బాంపమాం లుంనిర
గణితమాంరిజసుబాంపాంనిర్ధనఘాం గ్రత్నోపదర్శ్యాణపుం
దలద్గ్విమతబంధబంధురతబంధకుంరర్గతేయుని
దణిశనాంటూంపకలాంపరాం మరఘువరా స్వసూర్యవంశాగ్రణీ॥

మ॥ తిలపుష్పోసమనాంసవాంసవపురం శ్రీముఖ్యదేవతుబాం
బలప్తెరాంబలవాంము ఖాంగఘం టంతాం బద్మోల్లసోపల్లవ
కలనాందాంమృతమాంయుదీర్ఘ రబరత్నాల్గోల వద్దద్భవ
ద్భలపద్మనిధిలాంసరాం మరఘువరా స్వసూర్యవంశాగ్రణీ॥

మ॥ మణిభూంపాంబతిదివ్యదివాంవిలసనిత్యరవాంత్వంతక్షో
పణాగఘ్రాసమాంతాంస్వదుస్వవాంలసబ్బసవాంస్త్రినిర్ముక్త మాం
గణావర్ణాంబునిమాంరితాంసురభటాం గ్రస్వగ్రతాంవాంనివాం
రణారాంవాం త్రిషుమహారాం మరఘువరా స్వసూర్యవంశాగ్రణీ॥

శా॥ తాంముస్థాంస్తోయభూంమిమాంలనిరయమాంగ్రవిధివాంగ్మాలమాం
రాంతాంరాంతిమితాంరసాంరఖవతాంతాంబ్యాత్తరక్షోమదా
శ్రీతాంలాంకవిఖాంలక్ష్మలమపుఫుత్రీరత్నతాంటంతకాంభాం

శ్రీకృతపాలా రామ రఘువరా సూర్యవంశాగ్రణీ ||

చ|| శయతాగిరిపా సమబాంబు సురజనస్థాని స్థితానీతరు
ష్టవృగపాలయ ఖరాంతకదైత్యనిధనే మ్మాశక్తి బాంధవ ఉస్తుటాక
ధ్వయతాంబా నవృగవత్తే బత్రిజగద్వంద్య ప్రపుణ్యాలయ
ప్రమదోయాబాంధ్రుసరోజ రామ రఘువరా సూర్యవంశాగ్రణీ ||

చ|| అదరిభూంత మదాంద బంధురకబంధాదిక్షపాటోధమ
ప్రధనపాలంత శృతాం వరక్షిసవధూం పరంబ్రహ్మపదాంబుగ్రాసం
స్మితత సప్తింతలతానిత్యం తపవిధపాలకినదేవాంవా
గ్రధసుక్తిపాలభవవింత రామ రఘువరా సూర్యవంశాగ్రణీ ||

చ|| కృతతారంతకకాంధర కృతసుధీంశల బ్బాటయుష్య త్వదాం
రతియుష్యింబరపక్షిసృష్టరత బ్రహ్మేరుమారఘుంటయం
తతమాణోకృతనత్యారిట విలసత్పుష్పారతావిత్రతా
కృతసుస్తిగ్ధలలాంట రామ రఘువరా సూర్యవంశాగ్రణీ ||

చ|| పురయాందివ్యనివాస విష్ణుటజటాయుగ్రోధ్రపక్షీశయా
ష్టధరపాత్రవిలాస బ్రష్ఘుసుతరక్షికపాటనార్షాసం
గదసుగ్రీవవిభీషణాంనిలజమంతారదావిమాందారసా
రదయాం ద్విజత్రిదుమాసరామ రఘువరా సూర్యవంశాగ్రణీ ||

చ|| సకలంకత్వరత్నకిరీటయుజరాంజతారదరాంబిద్వే
వనపం రక్షిణతాస్వభాంవసమరాంవదాంబలం ఖిలసా
యుకధాంటనితిటకృతాన్నత దిశాస్పశ్రీవత్రరామతా.

రతిమంత[illegible]ధిదేవరామ రఘువర శ్రీసూర్యవంశాగ్రణీ ॥

మ॥ విశ్వాతీతార యుతాగ్రవర్గసురవిద్వద్దేవరసంవాహితవ్యా
ఘటితారామపుష్పటుఖడ్గరామసురక్షైక్షైదాంతిరసాన్వితై
తస్వ తేదంబంత్నఖయుప్రతీతరపలాలంయుత్నఖల్లాతనా
యుత శాంభాంవ్యగశూంరరామ రఘువర శ్రీసూర్యవంశాగ్రణీ ॥

మ॥ వరయోగీశ్వరమిత్రసాంధ్యవరసేవాయుంతగంధర్వాది
స్వరయుక్తారగసిద్ధసాంధ్యయుతసింధుర్వస్ఫురన్నాగనరో
వాంఛితముధ్వాస్తముసకుంభసింధపటారావాసితాధ్వస్వనో
వారబంపాగరాశమధ్వరామ రఘువర శ్రీసూర్య ॥

మ॥ తతపుణ్యాస్యంబవబవ్యా[illegible]తరస త్రైక్యరస్యసంత్వష్టాది
ష్టాతరస్వాంతనిబాంపశాంర్యా తేపి వరిష్ఠలవాలాక్రసం
శితతాలవాలసద్భాగ్యలదబుస్థిభాంతలంతే కష్టం
యుతభంగాంతవితాంత రామ రఘువర శ్రీసూర్య ॥

మ॥ వనజంబాంరవిశంతదండతతవనీవాంక్రియుమింతల్లంబా
వనజిపక్రంధనిబద్ధపంజరసుకోపాంపక్షివిరాన్నాశ్రయం
వనయాంగాంవనదైత్యశానవశరాంసద్వంసపత్రిప్రభవాం
దివ్యవతేరాస్యత్నజయాంతరామ రఘువర శ్రీసూర్య ॥

శా॥ దుర్గాంబాపనిధితారవాంరతమవాని స్తోమాంవారాన్నరతే
దుర్గాంమస్ఫుటకీర్తిసర్గసమరప్రాబ్భ్యత్సువాపాంరసం
మద్గానిపష్టే॥ స్వపాలగర్వ్యమపాంతారధ్వస్థంతతాంధార్గ్నని.

దేగ్రాం రోశ్వరదుర్గ రామ రఘువరా సుందరా॥

మ॥ దశవిధ్యావ్యాప్తి తీర్థ కీర్తి మందభువనావారాంధ్రప్రు పద్మాటవిం
(ద)శతాంసంభవ మసంయిక్రిందసితనారాం మన్మప్రబుస్సుపాలకో
కోశదాంక్రా(గ)విధ్యాంతిరా(వ)గుణిబాం(గ)త్వంక్తిశాంరాంసు
(ద)శికొత్తి కొందు కొబృంద రామరఘువరా సుందరా(గ)కో॥

శా॥ విద్యారాజ్యతిని(త్రి)బంధురధనుర్విద్యాసులలాంమవాం
(గ)వ్యాసాంమనిషంగ నిదక్షిత గర్వారాద్వేష వ్యాం(త్రి)వాం
పధ్యాతాంబుబమి(త్రి) నీలబలవాంఛ(ప్రు)స్ఫురద్గాం(త్రి)ధ
ర్మధ్యారాంధీచరి(త్రి) రామరఘువరా సుందరా(గ)కో॥